

Raamatukogutöö korraldamine alates 16. novembrist COVID-19 perioodil

Muudatused tehtud [Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korralduse nr 282 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“ muutmise alusel.](#)

MUUDETUD 13.11: Alates 16. novembrist liikumisvabaduse piirangud 2+2 ja 10+2.

Sarnaselt kaubandusettevõtete ja kauplustega on raamatukogudes üldkasutatavad ruumid, teenindus- ja müügisaalid. Küllastajate ja töötajate ohutuse tagamiseks on soovitatav raamatukogus viibimisel ning liikumisel täita samu tingimusi, mis on kehtestatud nende ettevõtete ruumis viibimisele:

- üldkasutatavates ruumides võivad koos viibida ja liikuda kuni kaks inimest üheskoos, hoides teiste isikutega vähemalt kahemeetrist vahemaad. Piirangud ei kehti juhul, kui tingimusi ei ole võimalik mõistlikult tagada. Viimasteks on näiteks ruumid, mille pindala ei võimalda kahemeetrist vahemaad kahe isiku vahel tagada.
- kuni kahe isiku koosliikumise piirang ei kehti koos liikuvate perekondade kohta ning näiteks olukorras, kus on vajalik abistada isikut, kellel puudub iseseisev liikumisvõime.
- teenuse osutaja tagab desinfitseerimisvahendite olemasolu;
- teenuse osutaja tagab desinfitseerimisnõuete täitmise Terviseameti juhiste kohaselt.

Alates 25. maist on lubatud raamatukogu:

- kontaktivaba raamatute laenus ja tagastus;
- siseruumides lugemissaalide külastamine, väljaannete laenus ja tagastamine, avariilite ja internetiarvuti kasutamine;
- õuealal välilugemisaalid;
- siseruumides ja välitingimustes avalikud raamatukogu üritused vastavalt avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangutele.
Järgida Vabariigi Valitsuse korraldusi: <https://www.kriis.ee/et/hadaolukorra-aegsed-oigusaktid>
COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud.

Jätakuvalt tuleb hoida inimeste vahel turvalist distantsi, mis võimaldab kaitsta inimestel ennast ja oma lähikondseid nakkuse eest ning piirata haiguse levikut Eestis.

Raamatukogu teenuste järk-järguline laiendamine või piiramine sõltub kohalike riskide analüüsist ja omavalitsuse otsusest, kuid järgida tuleb Kultuuriministeriumi juhendis toodud nõudeid (kooskõlastatud Terviseametiga), mis aitavad tagada nii küllastajate kui töötajate ohutuse ja takistavad viiruse levikut.

Raamatukogutüübiti (rahva-, kooli-, teadus-, rahvusraamatukogu) eraldi juhendeid ei koostata.

Lisaks raamatukogude käitumisjuhendile järgida Terviseameti üldisi soovitusi:

<https://www.terviseamet.ee/et/uuskoroonaviirus>.

COVID-19 on viirusnakkus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkuse kaudu, peamiselt kontaktis nakkusohtliku inimesega, kellel on nakkusele iseloomulikud sümptomid.

Üldine töökorraldus

MUUDETUD 13.11: Alates 16. novembrist kehtib 2+2 reegel **kauplustes** ning 10+2 reegel **toitlustuskohtades** ja **avalike** ürituste puhul. Kuna raamatukogudes on sarnaselt kauplustele teenindussaalid või kauplus või toitlustuskoht, siis kehtivad piirangud ka nendel aladel.

- Teenindussaalid viibida ja liikuda võivad kuni kaks isikut, hoides teistega vähemalt kahemeetrist vahemaad, välja arvatud koos liikuvad või viibivad perekonnad või juhul, kui nimetatud tingimusi ei ole mõistlikult võimalik tagada;
- Kui raamatukogus toimub avalik üritus (nt raamatukogutunnid, näituste avamised, kohtumised kirjanikega, raamatuesitlused, konverents, kontsert, etendus jms), kehtivad ka seal avalike ürituste piirangud (vt allpool [Avalikud üritused](#)).
- Lugesissaalis töötamisel kehtib tavapärane hajutamise nõue.
- Jätkuvalt tuleb inimesi **hajutada** ja hoida inimeste vahel turvalist distantsi, mis võimaldab kaitsta inimestel ennast ja oma lähikondseid nakkuse eest ning piirata haiguse levikut Eestis.
- Inimeste hajutamise nõude tagamise meetodi valib asutus vastavalt oma suurusele ja küllastajate arvule.
- Kehtib kohustus tagada inimeste hajutamine ja siseruumides 50% täituvuse nõue. Siseruumides ei kohaldata kuni 50% täituvuse piirangut avalikele koosolekutele, avalikele üritustele, sealhulgas konverentsidele, teatrietendustele, kontsertidele ja kinoseanssidele tingimusel, kui isikutele on selleks ettenähtud alal tagatud statsionaarne istekoht. Statsionaarsete istekohtadena käsitletakse püsivalt ruumi ettenähtud istekohti, mis on nummerdatud või muul viisil märgistatud ja alaliselt publikule määratud. Sealjuures peetakse silmas ka istekohti, mis on põhiplaani või muu sarnase püsiva lahendusega ruumi määratud, kuid mida vahetatakse istekohtadeta pörandala vastu samas toimumiskohas muude ürituste läbiviimiseks.
- Asutus võib kehtestada allpool nimetatud nõuetest rangemaid nõudeid, kui see aitab kaasa viiruse leviku tõkestamisel.

Raamatukogusse sisenemine

- Võimalusel eraldada raamatukogusse sisenemise ja väljumise teekond.
- Võimalusel hoia ukse avatuna, et vältida ukse linkide katsumist.
- Lubada lifte kasutada järgides inimeste hajutamise nõuet.
- Kui asutusel on riidehoid, siis mõelda läbi selle kasutamise kord. Lubatud on nii teenindajaga kui ka iseteenindusega garderoob. Garderoobitöötaja peaks kasutama soovituslikult kaitsekindaid või regulaarselt pesema ning desinfitseerima käsi.
- Raamatukogu tagab küllastajatele võimalused käte desinfitseerimiseks ja pesuks.

- Asetage käte desinfitseerimisvahendid küllastajate liikumisteedele nähtavasse kohta. Kindlasti peaksid desinfitseerimisvahendid olema sisenemise ja väljumise kohas, WC juures ning (järskude) treppide juures, mille puhul on käsipuust kinnihoidmine vältimatu.
- Paigaldage sisenemise, desinfitseerimis- ja pesukohtade juurde raamatukogus käitumise piltjuhised: <https://www.eru.lib.ee/index.php/raamatukogud-eriolukord>.
- Raamatukogul on õigus haigussümptomitega küllastajat hoonesse mitte lubada, sellest teavitada küllastajaid oma veebilehel ja sotsiaalmeedia kanalites.

Raamatukogu teenindus

- Raamatukogu siseruumides järgida inimeste hajutamise nõuet.
 - lugemis- või internetisaalis võtta vajadusel kasutusele eelregistreerimise süsteem (vältimaks ülerahvastatust).
- Võimalusel ja vajadusel lugege sisse teavitus ning teavitage läbi kõlarite, et inimesed järgiksid inimeste hajutamise nõuet ja hoiaksid distantsi (sh järjekordades) ning vähendaksid trepikäsi- ja muude pindade puudutamist.
- Vähendada lähedasi sotsiaalseid kontakte töötajate ning töötajate ja küllastajate vahel.
- Korraldada töötajate ja küllastajate töökohad nii, et töötajad järgiksid teineteisega ja küllastajad saaksid järgida inimeste hajutamise nõuet. Vajadusel kujundada ruum ja tõsta mööbel sobivalt kehtestatud reeglitele.
- Korraldage teeninduslettide töö nii, et küllastajatel oleks järjekorras võimalik hoida distantsi, mis tagab inimeste hajutamise nõude täitmise ja võimaldab tulla teenindajale lähemale ainult teeninduse hetkeks. Kasutage põrandal tähistusi või silte, mis toetavad inimeste hajutamise nõude täitmist.
- Võimalusel paigaldage teenindusleti ette pleksiklaas. NB! Vajab regulaarselt puhastamist.
- Suunake inimesed raamatukogu e-teenuseid ja võimalusel pakiautomaadi teenuseid kasutama.
- Kojulaenutust pakkuda võimalusel kontaktivabalt (nt pakiautomaat, kontaktivaba koduteenindus).
- Väljaannete tagastamine peab toimuma võimalikult kontaktivabalt nt kasutades tagastuskaste või pakiautomaate.
- Viige sisse võimalikult palju kontaktivabasid teenindus- ja maksemeetodeid (nt viipemakse, mobiilimakse, QR-koodiga mTasku makse, pangalaenu).
- Makseterminal paigutage võimalusel teenindajast maksimaalselt kaugemale.
- Raamatukogu peab tagama küllastajale võimalused (nt salvrätikute olemasolu) desinfitseerida avalikud interneti arvutid, töövahendid (arvuti ekraan, klaviatuur, hiir) ja pinnad enne ning pärast kasutuskorda.
- Raamatukogu desinfitseerib avalikud interneti arvutid, töövahendid (arvuti ekraan, klaviatuur, hiir) ja pinnad 2-4 tunni järel.
- Avariiliste kogud on avatud küllastajatele ja uurijatele samadel tingimustel, mida üldisele töökorraldusele internetipunktile ja lugemissaalidele kehtestatud reeglid ette näevad.
- Jälgida jooksvalt küllastajate käitumist ning teha vajadusel muudatusi asutuse töökorralduses ja ajutises raamatukogu kasutuseeskirjas, et tagada maksimaalselt nii küllastajate kui ka töötajate ohutus.
- Raamatukogu õuealal võib avada välilugemisaali järgides käte desinfitseerimise, pindade puhastamise, inimeste hajutamise ja riskirühmadele soovituslikku kaitsemaski kasutamise reeglit.

Avalikud üritused

- Avalikke raamatukogu üritusi (nt grupiekskursioonid, raamatukogutunnid, näituste avamised, kohtumised kirjanikega, raamatuesitlused jms) korraldatakse siseruumides ja välitingimustes vastavalt avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangutele. Järgida Vabariigi Valitsuse korraldusi: <https://www.kriis.ee/et/hadaolukorra-aegsed-oigusaktid> ja Kultuuriministeeriumi juhendeid <https://www.kul.ee/et/uudised/korduma-kippuvad-kusimused-koroonaviiruse-levik-ja-kultuurivaldkond> (uuendamisel).
- **MUUDETUD 13.11: Avalike ürituste eritingimused**
Külastajad võivad viibida **siseruumides toimuvatel avalikel koosolekutel, avalikel üritustel, sealhulgas konverentsidel, teatrietendustel, kontsertidel ja kinoseanssidel**, kus on isikutele ettenähtud alal tagatud statsionaarne istekoht, tingimusel, et:
 - ürituse korraldaja tagab üritusel osalejate arvu kuni 750 inimest;
- väljaspool statsionaarsete istekohtade ala võivad koos viibida ja liikuda kuni 10 isikut, hoides teistega vähemalt kahemeetrist vahemaad (nn 10+2 reegel), välja arvatud juhul, kui nimetatud tingimusi ei ole mõistlikult võimalik tagada (nt lift). Kuni 10 isiku koos viibimise või liikumise nõue ei kehti perekondade kohta (ei kohaldata ka laste mängutubades);
- ürituse korraldaja tagab desinfitseerimisvahendite olemasolu;
- ürituse korraldaja tagab desinfitseerimisnõuete täitmise Terviseameti juhiste kohaselt.
- Ürituse korraldaja tagab inimeste hajutamise.
- Ürituse korraldaja tagab siseruumides kuni 50% täituvuse.
- 1. juunist võivad küllastajatele olla avatud siseruumides lastealad ja mängutoad, järgides käesolevat juhist ning täiendavalt ka üldjuhiseid: <https://www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised#JUHENDID>.
- Ühiselt kasutatavate töövahenditega huviringide ja töötubade korraldamisel riskirühma kuuluvatele sihtrühmadele (nt vanemaealised) tagada iga kasutuse järel töövahendite desinfitseerimine.
- Kui raamatukogul on toitlustuskoht või nt raamatute või käsitöö müügipunkt, siis nende puhul tuleb järgida käesolevat juhist ning täiendavalt ka üldjuhiseid: <https://www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised#JUHENDID> ja Vabariigi Valitsuse korraldust https://www.kriis.ee/sites/default/files/eriolukord/vv_20411k.pdf

Küllastajate ohutus

- Raamatukogu siseruumides ja Internetiarvutit kasutades on riskirühma kuuluval küllastajal soovituslik kanda kaitsemaski (võib olla ka ise tehtud).
- Küllastajal peab olema võimalus käsi desinfitseerida enne ja pärast väljaannete, inventari ning tehnikaseadmete (arvutid, laenutusautomaadid jms) kasutamist. Kui viirusega saastunud kätega nägu mitte katsuda ja need koheselt peale kasutamist desinfitseerida, siis viirus ei levi.
- Raamatukogu teavitab küllastajaid kõigist reeglitest erinevate kanalite kaudu: asutuse veebilehel ja sotsiaalmeedia kanalites, nii tekstina kui ka piltjuhistena asutuses kohapeal, s.h välisustel.

Siseõhu kvaliteet

- Kuna eriolukord on lõpetatud, järgida ruumide ventileerimisel ja tuulutamisel tavapäraselt järgitud norme ning nõudeid.

Pindade ja ruumide puhtus

- Puhastage ja desinfitseerige (toimeained: 70% etanool, 75% 2-propanool, vesinikperoksiid, naatriumhüpoklorit) kõiki sagedasti puudutatavaid pindu küllastajatele avatud ruumides (s.h ukseingid - erandiks on vasest või suure vasesisaldusega pronksist ukseingid, millel viirus hävib kriitilise piirini juba kahe tunni jooksul; käsipuud, liftinupud, lülitid, toolide käetoed alt ja pealt, teenindusletid, avariilid, laenutus- ja tagastusautomaadid, tagastuskastid, lauapinnad, tualettruumide sisustus ja pinnad), vähemalt iga 2-4 tunni järel.
- Pöörake tavapärasest enam tähelepanu ka töötajate tööruumide ja kööginurga puhastamisele:
 - Mööblit, radiaatoreid puhastada vähemalt kaks korda nädalas.
 - Igapäevaselt puhastada ja desinfitseerida kööginurga tehnika ja lauapinnad, tualettruumi sisustus ja pinnad.
- Desinfitseerimisvahendi valik sõltub, kus (kätel, pindadel vm) ja kuidas seda on vaja kasutada, milliste organismide tõrjeks soovitakse toodet kasutada ja kas see toode sobib soovitud eesmärgi saavutamiseks – loe kasutusjuhendit ja täida ohutusnõudeid! Koostage vastavalt tootele puhastusgraafikud koos sagedusega erinevatele pindadele.
- Ajal, kus desinfitseerivad vahendid ei pruugi suuremate ruumide ja pindade jaoks olla laialdaselt kättesaadavad ja pole alati ka vajalik, saab tõhusa puhastamise teel ning majapidamises kasutatavate puhastusvahenditega tagada sama tõhusa tulemuse.
- Raamatukogu kõigisse saalidesse paigaldada prügikast kasutatud ühekordsete isikukaitsevahendite jaoks.
- Kõik võimalikud viirusega saastunud jäätmed (sh isikukaitsevahendid) koguda pealt suletavasse kilekotti ning käidelda olmeprügina.
- Terviseameti puhastus ja desinfitseerimise soovitused: <https://www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised#JUHENDID>
- [Siit](#) leiad lisainfo ja kontaktid hetkel Eestis desinfitseerimisvahendeid pakkuvatest ettevõtetest.

Töötajate ohutus

- Jälgige töötajate tervist.
- Töötajate ja küllastajate vahel kehtib inimeste hajutamise nõue.
- Võimaldage töötajatel regulaarset kätepesu vee ja seebiga vähemalt 20 sekundit, vähemalt iga 2 tunni järel. Soovitav on pakkuda käte kreemitamise võimalust.

- Kui kätepesu ei ole võimalik, desinfitseerige võimalusel käsi minimaalselt 70% etanoolipõhise käte antiseptikumiga. Nähtavalt määndunud käed tuleb kindlasti pesta.
- Külatajatajatega kokku puutuivate töötajate isikukaitsevahendite valik teha töötaja riskirühma kuulumise ja töö eripära alusel.
- Külatajatajatega kokkupuutuvatel töötajatel (eriti riskirühma kuuluvatel) on soovituslik kanda ühekordset kaitsemaski või visiiri ja kindaid juhul, kui ei ole võimalust hoida inimeste hajutamishõudest tulenevalt külatajatajatega distantsi ajavahemikul 15 minutit ja kauem. Teostada töökeskkonna riskianalüüs.
- Minimeerige riskirühmadesse kuuluvate töötajate (elkõige vanemaealised, krooniliste haiguste, immuunpuudulikkusega inimesed) kokkupuudet külatajatajatega.
- Külatajatajatega kokkupuutuvatel töötajatel on soovituslik pärast iga kokkupuudet külatajatajaga desinfitseerida käed või kindad.
- Kontrollige, et töötajad on teadlikud kaitsevahendite korrektsest ja ohutust kasutamisest: [Koondinfo isikukaitsevahendite kohta](#).
- Vältige teavitussedelite ja sularahaga arveldamisel füüsilist kontakti.
- Võimalusel paigaldage teenindusleti ette pleksiklaas. NB! Vajab regulaarselt puhastamist.
- Lubada vajadusel jätkata kaugtööd töötajatel, kelle töö iseloom seda võimaldab.
- Võimalusel korraldada graafik nii, et külatajatajaid teenindavate vahetuste koosseis oleks võimalikult muutumatu. St töötajate lähikontaktsete ring oleks võimalikult muutumatu.
- Koosolekuid pidada sidevahendite kaudu. Kui see pole võimalik, siis:
 - Peaksid koosolekul osalejad järgima inimeste hajutamise nõuet.
 - Vältida kätlemist, materjalide jagamist jmt otseseid kontakte.
 - Koosolekul viibijad peaksid järgima head respiratoorset ja kätehügieeni.
 - Koosoleku kestvus peaks olema võimalikult lühike.
- COVID-19 leviku pidurdamise seisukohalt on oluline, et haigestunud töötaja informeeriks tööandjat, et COVID-19 diagnoos leidis kinnitust. Tööandja informeerimine toimub vastavalt töötaja ja tööandja kokkuleppele.

Kui töötaja haigestub respiratoorsesse haigusesse (palavik, kõha, nõrkus jm sümptomid)

1. Töövälisel ajal (mitte töökohal olles):

- Töötaja peab jääma koju ja võtma ühendust perearstiga, kes langetab otsuse COVID-19 diagnoosi, testimise vajaduse ja töövõimetuslehe (TVL) osas. NB! Töötaja COVID-19 suhtes testimise vajaduse üle otsustab perearst.
- Kolleegid, kes pole töötajaga sümptomaatilisel perioodil kokku puutunud, võivad jätkata tööl käimist, kuid jälgima 14 päeva jooksul tähelepanelikult oma tervist. Sümptomite ilmnemisel tuleb jääda neil koju ja võtta ühendust oma perearstiga.
- Haigestunud töötaja võib tööle naasta 10 päeva möödudes tingimusel, et tal ei esine respiratoorseid sümptomeid ega palavikku. Lõpliku otsuse teeb perearst. Kui töötaja haigusleht on arsti poolt lõpetatud, siis töötaja võib naasta tööle ja tööandjal ei ole õigust nõuda töötajalt täiendavat testi.

2. Tööajal (töökohal olles):

- Haigestunud töötaja peab koheselt koju minema. Töötaja võib tööle naasta 10 päeva möödudes tingimusel, et ta on täielikult terve – st ei esine respiratoorseid sümptomeid ega palavikku.
- Haigestunud töötaja peab võtma ühendust oma perearstiga. Perearst hindab COVID-19 võimalikkust sümptomite, epidemioloogilise seose või laboratoorse testimise alusel (laboratoorse testimise vajaduse üle otsustab perearst).
- COVID-19 leviku pidurdamise seisukohalt on oluline, et haigestunud töötaja informeeriks tööandjat, et COVID-19 diagnoos leidis kinnitust.
- Tööandja, olles informeeritud töötaja COVID-19 diagnoosist, teeb koostööd TA regionaalosakonnaga. Kontaktid on leitavad: <https://www.terviseamet.ee/et/terviseametist-struktuuriüksuste-kontaktid>
- Viirusega potentsiaalselt saastunud ruumid tuleb kõrvalistele isikutele sulgeda ning viia neis läbi korralik pesu, desinfitseerimine ning tuulutamine.
- Terviseameti soovitusel puhastamiseks ja desinfitseerimiseks leiate: <https://www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised#JUHENDID>
- COVID-19 diagnoosi kinnitumisel peab töökohal selgitama välja inimesed, kes olid haigestunud töötajaga sümptomaatilisel perioodil lähikontaktis*. Tööandja teeb lähikontaktsete välja selgitamiseks koostööd TA regionaalosakonnaga.
- Lähikontaktid peavad jääma koju 10 päevaks ning jälgima hoolikalt oma tervist. Ülejäänud töötajad võivad jätkata oma igapäevast töörutiini, kuid peaksid hoolikamalt jälgima oma tervist.
- Kui haigestunud töötaja COVID-19 diagnoos ei leidnud kinnitust, võivad teised töötajad jätkata tööd, kuid kindlasti jälgima 10 päeva jooksul oma tervist.

Käsi tuleb pesta:

- enne töö alustamist;
- enne kaitsekinnaste kätte panemist;
- enne kuumtöödeldud või valmistoidu käitlemist;
- pärast külastaja kasutatud väljaannete käitlemist;
- pärast kuumtöötlemata toidu käitlemist või valmistamist;
- pärast jäätmete käitlemist;
- pärast koristamist;
- pärast tualeti kasutamist;
- pärast nina nuuskamist, aevastamist või köhimist;
- pärast söömist, joomist või suitsetamist;
- pärast raha käsitlemist.

Lähikontakt on:

- otsene füüsiline kontakt COVID-19 haigega (nt käitlemine);
- otsene kontakt COVID-19 haige eritistega ilma kaitsevahendeid kasutamata (nt on peale köhitud);
- koos viibimine COVID-19 haigega vähemalt 15 minutit ja kuni 2 meetri kaugusel
- viibimine COVID-19 haigega ühes ruumis vähemalt 15 minutit ja kuni 2 meetri kaugusel.

Juhendeid ja soovitusi leiate:

- www.kriis.ee
- [Terviseameti koroonaviiruse haigus COVID-19 trükised ja juhendmaterjalid](#)
- [Veterinaar- ja Toiduameti soovitusel toidukäitlejatele seoses koroonaviirusega](#)
- [Tööinspektsiooni soovitusel tööandjale ja töötajale](#)
- [Hädaolukorra aegsed õigusaktid](#)
- [Eriolukorra lõpp ja kultuurivaldkond](#)

- [Eesti raamatukogud pärast eriolukorda](#)
- [Raamatukogude infomaterjalid](#)
- [Vaata, millal kanda maski](#)
- [Koondinfo isikukaitsevahendite kohta](#)